

Verloren in Napels

HEDDI GOODRICH

VERLOREN IN NAPELS

Vertaald uit het Italiaans
door Manon Smits

WERELDBIBLIOTHEEK · AMSTERDAM

Deze roman is fictief: met uitzondering van enkele bekende figuren en werken die worden genoemd om een context te creëren, zijn de personages en de gebeurtenissen volledig ontsproten aan de verbeelding van de auteur. Elke overeenkomst met namen, fysieke en beroepsmatige kenmerken van werkelijk bestaande mensen is dan ook louter toeval.

Oorspronkelijke titel *Perduti nei Quartieri Spagnoli*

© 2019 Giunti Editore S.p.A., Florence – Milaan
www.giunti.it

© 2019 Nederlandse vertaling Manon Smits /
Uitgeverij Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Karin van der Meer

Omslagfoto © Costantino Pes

Foto auteur © Giunti

NUR 302

ISBN 978 90 284 2791 4

www.wereldbibliotheek.nl

Voor mijn vader, in memoriam

Van: tectonic@tin.it

Aan: heddi@yahoo.com

Verzonden: 22 november

Ik beseft dat je liever zou horen dat ik dood was. Maar ik leef nog – nog net. Ik verwacht geen antwoord en ik zal je niet vaker mailen. Het is alleen zo dat ik je nu al bijna vier jaar iets wil laten weten. Ik zou je een brief van minstens honderd kantjes moeten schrijven om te proberen alles uit te leggen. Dat zou me nooit lukken. Ik zal je ook nu geen verklaring geven.

Ik ben een sukkel, ik heb altijd vertrouwd op mijn intuïtie, en die is vals, bedrieglijk, onbenullig. Maar ik heb een paar jaar geleden de grootste fout van mijn leven gemaakt – onherstelbaar, onverklaarbaar, onvoorstelbaar. Een tijdlang heb ik mezelf wijsgemaakt (en soms doe ik dat nog steeds) dat ik heb gedaan wat mijn hoofd, mijn intuïtie me ingaf... en misschien was het inderdaad de juiste beslissing, maar het heeft wel mijn leven verpest. Dat wilde ik je gewoon vertellen. Want je hebt het recht te weten dat mijn leven geen reet voorstelt. Je hebt het recht te weten dat ik telkens als ik aan tafel zit de neiging heb om mezelf met het bestek een oog uit te steken.

Ik hoop van harte dat dit je een voldaan lachje kan ontfutselen, net zoals ik hoop dat onze tijd samen voor jou alleen maar een vervelende herinnering is, en niet een of ander trauma. Het enige wat ik wil is dat mijn leven snel voorbij zal zijn, dat ik reïncarneer in iemand die beter of iets wat beter is dan mijn huidige ik, en dat ik je dan misschien nog eens tegenkom op een vliegveld in Stockholm of Buenos Aires.

Je hoeft me niet te vergeven, te antwoorden of verdrietig te worden. Wees dolgelukkig, krijg kinderen, schrijf boeken, neem cassettebandjes op, maak een heleboel foto's... zo zie ik jou altijd graag voor me. En als je kunt en wilt, denk dan ook af en toe nog eens aan mij.

p.

‘Heddi.’

Mijn naam werd uitgesproken zoals ik hem in geen jaren had gehoord, als de benaming van een exotische soort. Uitgesproken op vragende toon, maar wel perfect, alsof hij talloze keren was gerepeteerd – compleet met aangeblazen h en korte klinkers – tot hij met verbluffende achteloosheid uit die mond rolde. Geen enkel ander geluid in de hele Quartieri Spagnoli, niet de getergde kreet van een bedrogen vrouw, noch een pistoolsalvo vanwege een bloed-dorstige vendetta, had me op deze koude nacht kunnen laten opstaan van mijn stoel bij de knisperende open haard.

Voor me stond een jongen, een man, met zijn mond stijf dicht alsof hij zijn zegje al gedaan had en het nu mijn beurt was. Hij had zijn overhemd in zijn spijkerbroek gestopt, zijn mouwen opgestroopt en een heel handig borstzakje, recht op zijn hart, strakgetrokken door het pakje sigaretten daarin. Hij zag er heel anders uit dan de andere gasten, die met hun piercings en rastahaar en ongezonde bleekheid een gelukkige kindertijd met aardappelgnocchi en tripjes naar zee probeerden te verdoezelen. Ondanks het late tijdstip hing hun zoete geur – van patchoeli en hasj en tweedehandskleden – nog steeds in de keuken, en vermengde zich met die van het verschaalde bier en de saffraanrisotto. Nee, hij hoorde duidelijk niet bij ons clubje taalkundigen van universiteit L’Orientale. Maar toch stond hij daar, onbeweeglijk als het water in een diep meer.

‘Hier, dit heb ik voor jou gemaakt,’ zei hij terwijl hij iets uit zijn broekzak haalde. Hij had duidelijk een Zuid-Italiaans accent, misschien zelfs Napolitaans. Zijn hand beefde, een heel lichte trilling op het water, terwijl hij me een cassettebandje gaf waarvan hij het hoesje zelf versierd had. *Voor Heddi*, stond erop, precies zo, te be-

ginnen met de hoofdletter H en eindigend met een inktvlekje, de punt op die i, waarvan ik bijna was vergeten dat mijn naam erop eindigde.

Ik stond paf. Juist door de spelling van mijn naam ging de uitspraak hier altijd de mist in, want daardoor hadden de Italianen de neiging hem op hun manier heel letterlijk te articuleren, met de e dramatisch langgerekt en de d keurig versterkt door de geminatie, die men in het Zuiden zeer ter harte nam. Het was volkomen vergeeflijk dat de H werd verwaarloosd: in Napels was aspiratie uitsluitend voorbehouden aan lachen. ‘Net als Eddie Murphy?’ vroegen ze altijd, en dan knikte ik maar. Zo erg vond ik het ook weer niet. Heddi was eerst, Eddie was nu.

‘Muziek?’ vroeg ik, en hij knikte, duidelijk ongemakkelijk en met een leeg bierflesje in zijn hand.

Mijn rug werd verwarmd door de trillend dansende vlammen en het onwetende gelach van mijn vrienden, die ik liefkozend ‘de jongens’ noemde. Het feit dat ik zelf ook bij dat clubje hoorde, en dat ik elk moment weer bij hen kon gaan zitten, schonk me onmiskenbaar het gevoel dat ik bevoorrecht en veilig was, al leek me dat nu ook een beetje onrechtvaardig.

Beneden viel de voordeur met een dreun dicht, waarschijnlijk de laatste gast die wankelend vertrok. De jongen met het cassettebandje schrok door het besef dat het voorheen nog om hem heen druisende feest nu voorbij was. Hij probeerde zijn ongemak te verbergen, maar ik merkte het toch. Het voelde als een kneepje, een heel klein pijntje, gevolgd door het spijtige besef dat ik alweer als enige nuchter was gebleven.

‘Het zal wel laat zijn,’ zei hij.

‘Ik denk het wel, maar we hebben in het hele huis maar één klok.’

Ineens verplaatste hij zijn gewicht van het ene naar het andere been, en onwillekeurig spiegelde ik zijn asymmetrie door mijn hoofd opzij te buigen. Zo kon ik zijn gezicht tenminste beter zien, dat elke keer dat hij troost zocht bij zijn schoenen – van die stevige, praktische – schuilging achter een donkere bos haar. Ik had hem nooit eerder gezien, daar had ik mijn hand voor in het vuur durven

steken, want als we elkaar ooit in de ogen hadden gekeken zou ik die blik nooit zijn vergeten, van iemand die vastbesloten is om geduld te hebben.

‘Oké.’ Hij zette het bierflesje op het aanrecht alsof hij bang was dat hij het kapot zou knijpen, ook al nodigde de keuken uit tot chaos met al die omgevallen flessen, vieze pannen en kopjes met wijnaanslag erop, als bejaarde tanden.

‘Sorry, hoe heette je ook alweer?’

‘Pietro.’ Het was een traditionele, steenharde naam, en hij trok zijn wenkbrauwen op alsof hij zich wilde verontschuldigen.

‘Bedankt voor het bandje...’ zei ik, maar zijn naam bleef in mijn keel steken. ‘Dus je gaat weg?’

‘Tja, ik moet vroeg op. Ik ga voor een paar weken terug naar mijn dorp. Ik bedoel, naar de streek van mijn ouders, in de provincie Avellino. Ik ga altijd met Pasen. Nou ja, niet alleen met Pasen, maar je weet hoe het is...’

Ik wist niet *hoe het was*, maar ik knikte evengoed, dankbaar voor die aaneenrijging van zinnen. Ik hoopte dat het me in de laatste seconden voor zijn vertrek (ik zou hem waarschijnlijk nooit meer terugzien) nog zou lukken het raadsel op te lossen hoe hij zo vertrouwd was geraakt met mijn naam, en waarom hij al die moeite had genomen een bandje voor me op te nemen.

‘Nou, doei dan.’

‘Doei, veel streekplezier. Ik bedoel, fijne vakantie. Daar, op het platteland.’

Nu wilde ik alleen nog maar dat hij wegging, hij die getuige was geweest van mijn semantische verspreking. Het was onuitstaanbaar hoe het Italiaans, mijn favoriete camouflage, een beetje uit de naad scheurde op dit soort momenten, wanneer ik werd overrompeld.

Hij groette de groep en vertrok. Ik nam mijn plaatsje bij de haard weer in, terwijl ik het cassettebandje in de achterzak van mijn vintage suède minirok stopte. De vlammen grepen brutaal om zich heen en likten onbeschaamd aan iets wat eens de poot van een respectabele stoel was geweest, of het hoofdeind van een eenpersoonsbed. Binnen een paar tellen had de hitte ieder spoor van

ongemak dat misschien van mijn gezicht was af te lezen, weggeveegd.

‘Hoe heette die jongen?’ vroeg Luca naast me, en hij gooide een peuk in het vuur en blies een witte sliert rook uit zijn mond.

‘Pietro, geloof ik,’ zei ik, eindelijk de stevigheid van die naam proevend.

‘O ja, dat is een vriend van Davide.’

‘Welke Davide?’

‘Die kleine met die krullen,’ kwam Sonia tussenbeide, het enige andere meisje in ons vriendengroepje.

O ja, Davide. Luca speelde weleens mee in zijn band. Davide, Pietro, wat maakte het uit? Feit was dat we niemand anders nodig hadden in ons clubje.

We hadden het goed zo.

Ik had het goed.

Gehypnotiseerd door de vlammen lieten we de nacht verglijden in een tijdloos, maanloos limbo. We praatten over het hindoeïsme, over het Fenicische alfabet, over Operatie Schone Handen. Af en toe stortte er een houtblok in boven de gloeiende as, wat leidde tot fel opspringende vonken en verblufte zuchten vanwege die kortstondige dramatiek. Toen het vuur liet merken dat het slaperig werd, begon Luca door het sloophout te rommelen, waarnaast een akoestische gitaar stond. Tonino stak zijn behaarde hand ernaar uit.

‘Die ga je er toch niet op gooien,’ zei Angelo, een van de andere jongens.

‘Nee, Tonino, niet doen!’ zei Sonia.

‘Het feest is afgelopen, kinderen,’ verkondigde hij met zijn sterke Pugliese accent, terwijl hij de gitaar op zijn knie legde. ‘Moet ik goddomme dan een slaapliedje zingen voor jullie dat snappen?’

Dit was mijn favoriete gedeelte. De grove taal van Tonino die de intimiteit versterkte, en zijn ronde brillenglazen die fonkelden als gouden ringen bij het schijnsel van het vuur terwijl hij een nummer zong dat vaag iets weg had van Lucio Dalla’s ‘Attenti al lupo’, ‘Pas op voor de wolf’. Hij zat te tokkelen met zijn kleine behaarde han-

den, de handen van een tot leven gekomen tuinkabouter. En hij was echt overal behaard. Hij had een keer gevraagd of ik zijn rug wilde scheren om de schaamluis de genadeklap te geven, het enige onweerlegbare bewijs dat hij echt een meisje in bed had weten te krijgen, een Spaanse volgens hem. Eenmaal geschoren als een lam in de lente bleek Tonino onder die vacht bijna tener gebouwd te zijn, waardoor hij, vanuit bepaalde hoeken, iets weg had van mijn broer.

Hij zong met harde, bijna verstikte stem: ‘Er is een klein hooglerartje... dat goddomme geen uitstel wil accepteren... En er is een klein studentje... dat eigenlijk hard moet studeren... En o, hij heeft zo’n supergroot brein... vol illusies die hij wil realiseren...’

‘Shit man, dat wordt een hit,’ zei Angelo. ‘Luister naar mij, je moet met je studie stoppen en een punkband beginnen.’

‘Ja, waarom niet, en dan vraag ik aan mijn hoogleraar Sanskriet of zij wil drummen, dan kan ze voortaan op iets anders rammen dan op mij.’

Luca opperde: ‘Zing anders eens zo’n ouwe Napolitaanse smartlap.’

Tonino gaf de gitaar aan Luca. ‘Ik ben geen fucking Napolitaan,’ zei hij, maar het was positief bedoeld.

‘Ik ben maar half Napolitaans.’

‘De onderste helft natuurlijk,’ zei Angelo.

Luca wiegde het instrument, zijn gezicht nu half verborgen achter zijn schouderlange haar, en schonk de jongens een scheve grijns, maar zijn blik was op mij gericht. Die halve glimlach was op zich al een compliment, want Luca was met zijn lachjes even spaarzaam als met zijn woorden, alsof hij zijn laatste incarnatie al had gehad, waarin hij alle ironie van de wereld had herkend, en hij in dit leven de zen had bereikt. Hoewel hij feitelijk ook een van de jongens was, had ik hem altijd beschouwd als anders dan de andere twee. Hij was gewoon Luca Falcone.

‘Deze is voor jou.’

Al na een paar akkoorden besepte ik wat Luca speelde. Het was het beroemde nummer van Renato Carosone, ‘Tu vuo’ fa’ l’americano’,

‘Jij wilt een Amerikaan zijn.’ Ik voelde me ontmaskerd, de incognito Amerikaanse, en Luca zat me dan ook afwachtend aan te kijken.

Ik had er eigenlijk geen zin in, maar vanaf de tweede strofe begon ik te zingen. Ik deed het omdat ik had gemerkt dat de anderen de tekst echt niet kenden, en dat de stilte door mij moest worden opgevuld. Misschien deed ik het ook voor Luca. Om hem te laten zien dat ik op z’n minst in staat was een onvervalst Napolitaans accent na te doen, nog sappiger dan het zijne. Om hem een glimlach te ontfutselen. Speciaal voor hem maakte ik er een komische show van, druk gebarend als een viswijf, plotseling omgetoverd in de woonster van een *basso* of – in het Napolitaans – *vascio*, zo’n vochtige eenkamerwoning op straatniveau. Ik was de moeder, de zus, de verloofde die in de deuropening stond te wachten, met haar ogen toegeknepen, klaar voor een snauw, of een lach. En als die arrogante lamzak dan eindelijk thuiskwam, met een losse tong van de whisky-soda en losse heupen van de *rockenroll*, dan zou ik hem of een klap of een aai geven en hem recht in zijn gezicht zeggen, in het bijzijn van de hele wijk: *Tu sii napulitan*, ‘Jij bent Napolitaans’, en als hij dan durfde te komen aanzetten met een pathetisch *ailovioe* zou ik woest worden. Woorden in dialect en pseudo-Amerikaans waarvan ik nooit zou weten hoe ik ze moest spellen, die ik zonder muziek niet eens had durven uitspreken. Ze klonken grof en echt en ze sprankelden van die zelfspot waar de Napolitanen zo goed in waren, al sinds de ondergang van hun stad. Ik werd geleid door de woorden zelf, die maakten mij tot hun personage. Even was ik geen Amerikaans meisje meer, maar een Napolitaanse *vasciaiola* die juist die Amerikaansheid doorzag als pure aanstellerij.

De anderen tikten met hun voet op het ritme en zongen het refrein mee. Toen harkte Luca met zijn vingers over de snaren. ‘Ik weet het einde niet meer.’

Ik leunde achterover op mijn stoel, bezweet en bedwelmd. Diep in mij huisde altijd een straatartiest, of misschien een gokker, die elk moment tot leven kon komen. Ik maakte gebruik van het luie geknisper van het vuur om overeind te springen. ‘We hebben dikere houtblokken nodig. Ik ga wel naar boven.’

‘Ik ga met je mee, Eddie,’ zei Sonia. ‘Ik kan wel wat frisse lucht gebruiken.’

De muziek ging in één keer over op een nummer van Pearl Jam. De jongens vonden het makkelijker om in het Engels te zingen dan in het Napolitaans, maar ze zongen het wel slordig, ze sleepten met de diftongen en verbrokkelden de consonantclusters. Sonia en ik beklommen de wenteltrap naast de open haard. Het was zo krap dat zij haar lange lijf gebogen moest houden, de metalen treden trilden onder haar kistjes en haar lange zwarte haar sleepte er bijna overheen. Toen stonden we op het dakterras.

‘Jeetje, wat koud,’ zei ik, woorden die wolkjes vormden in de nacht.

‘Ik bevries.’ Sonia sloeg haar armen over elkaar om zich te verwarmen, en voegde eraan toe in haar Sardijnse accent, zo helder als de lucht: ‘Dus je kent Pietro.’

‘Pietro? Die van vanavond?’

‘Ja, die, Pietro.’

De naam rolde met een uitzonderlijke lichtheid van het puntje van haar tong. Even kreeg ik het idee dat we het over twee totaal verschillende personen hadden.

‘Wat vind je van hem?’

‘Ik ken hem eerlijk gezegd niet.’ Ik hurkte neer om het brandhout te doorzoeken, een uit elkaar gehaalde stellingkast waarvan de planken waren opgestapeld tegen de balustrade. ‘Hoezo vraag je dat?’

‘Zeg het niet tegen de jongens.’ Sonia knielde neer op het sponzige dak, haar gezicht naakt als de vollemaan, en ik begreep dat het geen luchtje scheppen was maar een bekentenis. In die houding leek ze een stuk minder statig en zag ik haar zo jong als ze werkelijk was, want ze was pas tweedejaars aan L’Orientale. Ze fluisterde, alsof de sterren ons hadden kunnen horen. ‘We hebben amper tien woorden tegen elkaar gezegd. Maar hij heeft iets speciaals, ik weet niet...’

‘Tja, hij lijkt me wel aardig.’ Onwillekeurig voelde ik aan mijn zak, het cassettebandje een brutale uitstulping.

‘Ik vind hem echt leuk. De volgende keer dat ik hem zie waag ik het erop.’

‘Ja, dat moet je doen. Je hebt niks te verliezen.’

Sonia had de gewoonte op haar onderlip te bijten als ze zenuwachtig was. Ze blies haar adem diep uit, alsof ze zich voorbereidde op een sprint.

‘Kom op, Sonia. Je bent mooi, intelligent. Die Pietro zou echt een sukkel zijn om jou geen kans te geven.’

Ik was dol op Sonia’s glimlach, een lieve krabbel. Maar ik betrakte mezelf op een steek van spijt, bijna ergernis, dat ik die term had gebezigd met betrekking tot die onbekende jongen genaamd Pietro. *Sukkel*. Sonia bood aan me te helpen, ze pakte een plank vast, maar ze rilde.

‘Je hebt het koud,’ zei ik. ‘Draag jij deze maar vast naar beneden, dan doe ik de rest wel.’

‘Oké.’

Zodra ik alleen was legde ik het hout op de grond en leunde tegen de balustrade, de enige barrière die een vrije val van zeven verdiepingen voorkwam. ‘*Tonight...*’ hoorde ik mezelf ineens fluisteren in mijn moedertaal, zonder enig idee hoe ik de zin moest afmaken.

Ik voelde een lichte, ijskoude bries, geurend naar vis en zout en stookolie. Zo rook de Golf van Napels. Onder mij schitterde de stad tot onder aan de zee, de gele slierten van de straatlantaarns hier en daar onderbroken door kraaltjes licht, keukens die nog niet waren uitgedoofd. Napels sliep nooit, niet echt. Ook in het holst van de nacht waren er tl-lampen die een goedkoop, anti-esthetisch licht wierpen op familieleden die op de keukentafel sloegen tijdens een of andere ruzie, grap of biecht. En ik werd als een nachtmot aange trokken door die witte schijnsels. Als ik zou kunnen, bedacht ik, zou ik ernaartoe fladderen om door het raam naar binnen te kruipen. Ik zou daar stilletjes blijven zitten, gecamoufleerd door het behang, en proberen hun afgebroken zinnen te reconstrueren tot een verhaal met een betekenis.

Er klonk een sirene. Wie weet van welke boot die afkomstig was:

op de inktzwarte golf waren de containerschepen vrijwel onzichtbaar, afgezien van de lichtjes die samen een 'verbind-de-punten'-puzzel vormden. Het was een van die zeldzame nachten dat de lucht niet vochtig was, en nu er geen maan stond kon je niet eens de vulkaan zien. Het enige teken van zijn aanwezigheid waren de verlichte huizen op zijn hellingen, die zijn silhouet schetsten tot zo hoog als ze durfden. De Vesuvius had al een halve eeuw geen woord meer gezegd, maar ik staarde naar hem door het donkere gordijn van de nacht en stelde me voor dat hij tot leven kwam, in zijn vuurspuwende hoedanigheid, zoals op al die negentiende-eeuwse olieverfschilderijen. Ik stond zo intens naar hem te staren dat het bijna voelde alsof ik hem louter met mijn dwingende blik zou kunnen opwekken.

Mijn handen waren onderhand zo koud als marmer, maar ik wilde nog wat langer de geuren van Napels blijven drinken, de stad blijven verslinden met mijn ogen. Allemaal vergeefs. De stad was als water dat door mijn vingers sijpelde, en alleen al het feit dat ik van haar hield stemde me droevig, vooral 's nachts. Het was een weemoed die ik niet kon verdrijven, en evenmin kon begrijpen. Ik had me met hart en ziel aan haar overgegeven, waarbij ik misschien wel mezelf had verraden, maar toch hield Napels me na al die jaren nog steeds op afstand.

Vir' Napule e po' muor', zeggen ze: Napels zien en dan sterven. Het was zo'n cliché dat ik het nooit in een gesprek zou bezigen, maar die nacht fluisterde ik het tegen de duisternis als een grote waarheid. Toen pakte ik het hout op en liep naar de wenteltrap.

Van: heddi@yahoo.com
Aan: tectonic@tin.it
Verzonden: 30 november

Pietro,

Ik weet niet wat ik moet zeggen. Al vier lange jaren wacht ik op enig bericht van jou. De tijd verzacht alles, maakt zelfs het wachten draaglijk. Of misschien wist ik gewoon niet meer waar ik op zat te wachten.

Ik snap nog steeds niet waarom je hebt gedaan wat je deed. Soms kijk ik 's nachts naar de sterren en zoek daar een verklaring. Absurd, ik weet het, alsof er in de sterrenbeelden een verhaal geschreven zou staan – met een begin, een plot, en liefst een happy end. Maar eerlijk gezegd kan ik er totaal geen wijs uit. Ik kan zelfs de simpelste sterrenbeelden niet herkennen: de hemel komt me hier altijd heel chaotisch voor, ondersteboven, verkeerd om. Maar ik vind het toch fijn om naar de sterren te kijken. Die zijn immers stuk voor stuk het spoor van een uniek, volmaakt lichtgevend lichaam dat niet meer bestaat. Een lichtgevende herinnering?

Ik heb mezelf gedwongen om alles te vergeten wat met jou te maken had – een soort vrijwillig geheugenverlies, dat redelijk succesvol is geweest. Het helpt enorm dat ik geen plekken, mensen en voorwerpen om me heen heb die de herinnering aanwakkeren. Behalve dan het Romeinse beeldje, dat waarschijnlijk toch geen mens was maar alleen een kleine godheid. Maar dat is niet iets wat je aan iemand anders kunt geven, of kunt weggoaien. Misschien zou het het beste zijn om het een keer terug te geven aan de aarde...

Mijn kat ligt languit op mijn schoot, ze slaat haar nagels uit. Het is een grijs vrouwtje en ze heet Minky. Ik heb haar uit het asiel gehaald, dus in zekere zin heb ik haar leven gered. Maar misschien kan ik beter zeggen dat zij het mijne heeft gered.

Ik voel me goed. Ik heb mijn plek gevonden, een baan die ik leuk vind en nieuwe vrienden die alleen dat beetje van mij en mijn verleden weten dat ik hun wil vertellen. Het is fijn om van je te horen. Het is fijn om van je te horen dat je het betreurt. Of leg ik je nu woorden in de mond?

h.

Het was de volgende dag, de dag van de kater. Ik zat met een boek op mijn krakende bed toen ik merkte dat Luca door de gang aan kwam lopen, nog voordat zijn stem boven de klaaglijke Bulgaarse liederen en de kletterende regen uit klonk. Het was zijn tabak die hem verraadde. De rook drong binnen door de openstaande deur en bleef kronkelig en luchtig als een wens voor me hangen.

Al zolang ik hem kende rookte Luca Falcone zijn zelf gerolde sjekkie's. Ook op het moment dat hij aan me werd voorgesteld stond hij er zo een te roken, leunend tegen de treurige pleisterkalk van de bar tegenover mijn faculteit. Met een borrel in de hand en een leren broek die allang uit de mode was leek hij niks te geven om het historisch tijdperk, noch om de geografische plek waar hij was terechtgekomen. Hij zat al in het derde of vierde jaar en hij had een verweerd gezicht als een reiziger die een hele woestijn had overgestoken om aan te komen bij deze bar, deze bourbon, deze doorgangsplek.

Dat moment markeerde het begin van mijn studentenleven zoals ik het nu kende, want Luca had onverwacht sympathie voor me opgevat en me binnengesmokkeld in zijn vriendenclubje – een stelletje alto's die Urdu of Swahili of Koreaans studeerden aan de faculteit Arabo-islamitische en Mediterrane Studies, of aan de faculteit Oriëntalistiek, en wier uiteenlopende afkomst (Puglia, Basilicata, Sicilië, Sardinië) ook henzelf brandmerkte als buitenstaanders.

'De film gaat beginnen,' zei hij met zijn zangerige accent uit Varese, terwijl hij mijn kamer binnenkwam.

'Na deze bladzijde kom ik.'

Van dichtbij rook Luca naar lavendelzeep. Hij drukte een kus op mijn voorhoofd, zo een die mensen geven als ze afscheid